

Notat

Dato: 09.10.2024
Journalnr.: xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Baggrund for revidering af kvalitetsstandard og indsatskatalog for §119 sundhedsfremme og forebyggelse

Sundhed Norddjurs varetager "patientrettede sundhedsfremmende og forebyggende indsatser" samt indsatser for Jobcenter Norddjurs (betalingsopgaver). I forhold til førstnævnte indsatser er kvalitetsstandard og indsatskatalog for § 119 i Sundhed Norddjurs ændret betydeligt, idet der i 2024 er udkommet en National Kvalitetsstandard for forebyggelses- og rehabiliteringsindsatser til borgere med kronisk sygdom - som et led i regeringens nationale kvalitetsplan. Formålet med den Nationale Kvalitetsstandard er:

" [...] at understøtte omstillingen af sundhedsvæsenet, herunder sikre ensartet geografisk tilgængelighed og kvalitet. Desuden skal den bidrage til bedre sundhed for den enkelte og dermed udskyde eller mindske brugen af sundhedsydelser senere i livet¹.

Desuden fremgår det: *"at der fremadrettet må forventes et behov for kapacitetsopbygning i de kommunale forebyggelsestilbud."* Dette skal ses i lyset af den demografiske udvikling med en stigende levealder og dermed udvikling af kroniske sygdomme.

Den Nationale Kvalitetsstandard angiver en række krav i forhold til målgrupper, centrale principper/fokusområder, organisering og indsatser. I det følgende uddybes og kobles disse til den reviderede kvalitetsstandard og indsatskataloget for § 119.

¹ https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2024/Kvalitetsstandarder/Kvalitetsstandarder--forebyggelsestilbud-til-borgere-med-kronisk-sygdom.ashx?sc_lang=da&hash=5F9CE3DFB8B22AEB313DAB220164F0E6 s. 5-6

Målgrupper

Målgrupperne i den Nationale Kvalitetsstandard er borgere med hjertekarsygdom, KOL, diabetes type 2 og prædiabetes, kræft, muskel- og skeletlidelser, borgere med behov for nikotinafvænning og en forebyggende samtale om alkohol. Her er der stor sammenfald med de målgrupper, som Sundhed Norddjurs i dag tilbyder indsatser - dog med undtagelse af den forebyggende samtale om alkohol og borgere med muskel- og skeletlidelser.

Den forebyggende samtale om alkohol tilbydes i dag i Rusmiddelcenter Norddjurs. Dette fortsætter uændret. Borgere med muskel- og skeletlidelser, herunder lænderygsmærter, tilbydes i dag åben rygvejledning i Træning. I og med den Nationale Kvalitetsstandard stiller krav om, at borgere med muskel- og skeletlidelser får tilbudt en bredere vifte af indsatser, og der er et stort sammenfald med kravene til det faglige indhold ved de øvrige kroniske sygdomme, varetages indsatsen fremover i Sundhed Norddjurs. Udover ovennævnte indsatser varetager Sundhed Norddjurs indsatser til borgere med længerevarende sygdom, dvs. let- til moderat depression. De er ikke direkte omfattet af den Nationale Kvalitetsstandard, men det fremgår dog, at den kan anvendes til en bredere målgruppe. Også her er der et stort sammenfald med kravene til det faglige indhold i den Nationale Kvalitetsstandard og forløbsprogrammet for depression. Derfor vil den samlede vifte af indsatsmoduler i Sundhed Norddjurs både henvende sig til borgere med både kronisk- og længerevarende sygdom.

Endelig har Sundhed Norddjurs også varetaget en indsats til borgere med overvægt. I den Nationale Kvalitetsstandard er overvægtsindsatsen dog koblet til kronisk sygdom, hvorved den afviger fra praksis i Sundhed Norddjurs. Set i lyset af at den nuværende kapacitet til overvægtsindsatsen er meget begrænset, og der mangler evidens på området, vil Sundhed Norddjurs fremadrettet fokusere på overvægt blandt borgere med kronisk sygdom og nedlukke indsatsen til borgere, som udelukkende er overvægtige. På sigt kan der med fordel udarbejdes en tværgående strategi i Velfærdsforvaltningen i forhold til overvægtige, og som spænder fra det lille barn til den ældre borger. Dette skal ses i lyset af, at antallet af overvægtige i Norddjurs er signifikant større end i andre kommuner.

Centrale principper og fokusområder

Et af de centrale principper i den Nationale Kvalitetsstandard er *differentiering og fleksibel tilrettelæggelse af indsatser* i forhold til den enkelte borgers *sundhedskompetencer*.

Sundhedskompetencer defineres som den enkeltes evne til at finde, forstå og anvende informationer om sundhed samt understøttende ressourcer i omgivelser. Overordnet handler dette fokus på sundhedskompetencer i sundhedsvæsenet om at mindske den sociale ulighed, så langt flere borgere med få sundhedskompetencer henvises og får skræddersyede indsatser, mens borgere med flere sundhedskompetencer i højere grad støttes i at tro på, at de selv kan. Her har Sundhed Norddjurs indgået et samarbejde med Aarhus Universitet om brug af et valideret spørgeskema til afdækning af borgers sundhedskompetencer. Desuden har Sundhed Norddjurs mange års positive erfaringer med brug af borgerrapporterede data (PRO-data), hvorfor borgerne også vil få tilsendt spørgeskemaet om sundhedskompetencer via e-Boks forud for den afklarende samtale. Borgernes besvarelser kan ses af medarbejdere og danner baggrund for dialogen om tildeling af indsatser.

Princippet om fleksibel tilrettelæggelse og differentiering nødvendiggør et skifte fra mange års standardisering af indsatser med afsæt i bl.a. forløbsprogrammerne. Hvor indsatserne tidligere har været udbudt som pakkeforløb på et hold med fælles start og slut, dels på tværs af diagnoser og dels diagnosespecifikt, er der fremadrettet behov for modulopbyggede forløb med kontinuerligt optag. Det betyder, at de foreskrevne indsatser sammensættes til et skræddersyet forløb for den enkelte borger. Derved fremmes både differentiering og fleksibilitet, idet borger kan starte umiddelbart efter den afklarende samtale.

Indsatser

Indsatserne i den Nationale Kvalitetsstandard består af en afklarende samtale, nikotinafvænning, fysisk aktivitet (som skal differentieres i superviseret træning og vejledning om fysisk aktivitet), ernæring (som skal differentieres i diætbehandling og vejledning om kost) samt sygdomsmestring/psykoedukation med en række undertemaer. Desuden er det et krav, at de fysiske indsatser suppleres med og/eller erstattes af digitale indsatser.

Sundhed Norddjurs har i foråret 2024 foretaget en systematisk gennemgang af alle

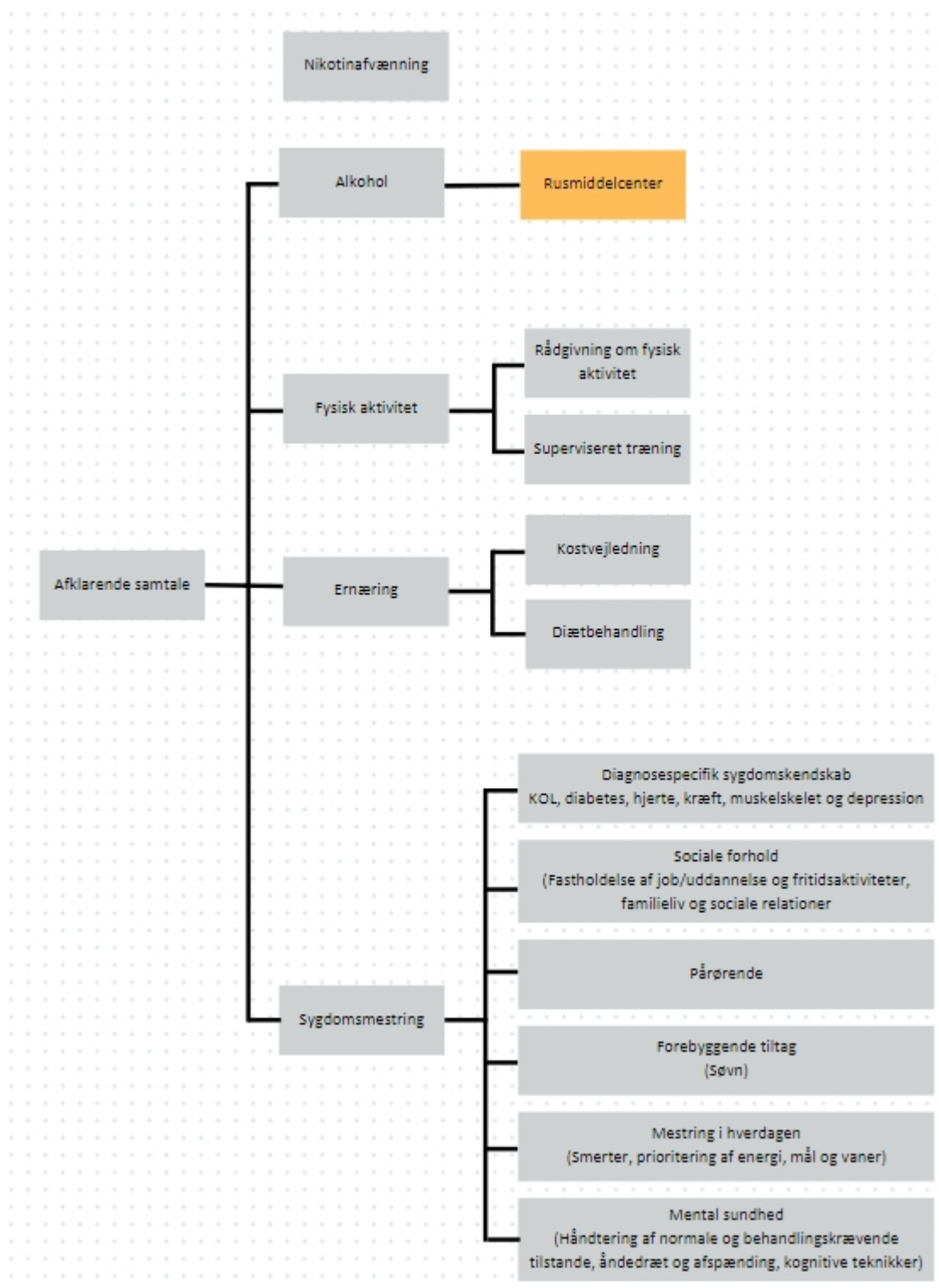
ovenstående krav i den Nationale Kvalitetsstandard. På den baggrund er eksisterende indsatser justeret i forhold til indhold og varighed. Derudover er der tilføjet nye i det reviderede indsatskatalog for § 119 i Sundhed Norddjurs.

Set i lyset af den Nationale Kvalitetsstandard, KL's fremadrettede pejlemærker for forebyggelse og Norddjurs Kommunes velfærdsplan vil tildeling af indsatser fremadrettet bero på en faglig vurdering, den enkelte borgers sundhedskompetencer, helbredsforhold, funktionsniveau og motivation. Overordnet differentieres indsatserne på følgende måder:

- Den afklarende samtale udgør indsatsen, hvis borgeren har forholdsvis høje sundhedskompetencer og selv kan gøre brug af netværk, foreninger, aktiviteter i nærmiljøet mv.
- Borgeren tildeles fysiske og/eller digitale indsatser, hvis borgeren har færre eller få sundhedskompetencer.

Uanset om borger tilbydes fysiske og/eller digitale indsatser, vil der være stor fokus på at bevare eller styrke borgers tilknytning til civilsamfundet.

Figur 1 viser en oversigt over alle de fysiske indsatser, som kan tilbydes borgere med kronisk og længerevarende sygdom. Ved hver af disse er der beskrevet en digital pendant, som inddrages, hvis indsatsen er fysisk mhp. at sikre bæredygtighed på den lange bane. Hvis indsatsen udelukkende er digital tages afsæt i den digitale pendant.

Figur 1

Rekruttering af borgere

Set i lyset af den Nationale Kvalitetsstandard og fokusset på at mindske ulighed i sundhed bliver rekruttering af borgere en central faktor. Mange af de borgere, som i dag er i forløb i Sundhed Norddjurs, har få sundhedskompetencer. På den måde er det positivt, at Sundhed Norddjurs allerede har et stort kendskab til målgruppen. Men der er alt andet lige en række ubekendte faktorer. På den ene side er forventningen, at der vil komme flere borgere set i lyset af den sociodemografiske udvikling. På den anden side er der en skævhed i henvisningsmønsteret, idet der kommer langt flere henvisninger fra hospitalet på borgere med et akut forløb fx kræft og hjertesygdom, end fx borgere med KOL og diabetes. Skævheden underbygges af sundhedsprofilen "Hvordan har du det?", idet den netop dokumenterer, at Norddjurs Kommune har en signifikant større andel af borgere med disse kroniske sygdomme sammenholdt med andre kommuner. Der er således grundlag for at optimere den forebyggende indsats som et centralt fokusområde i velfærdsplanen mhp at reducere antallet af borgere, som på sigt vil få behov for kommunal hjælp.

Det lavere antal henvisninger på visse sygdomsgrupper kan skyldes, at flere af disse borgere ikke nødvendigvis kommer hos egen læge, eller fravælger at tage imod tilbudet om at blive henvist fra egen læge. Samtidig er det velkendt på tværs af kommuner, at der generelt synes at være et potentiale for forbedringer i forhold til henvisninger fra almen praksis. Som et forsøg på at nå flere borgere med få sundhedskompetencer har Sundhed Norddjurs i efteråret 2024 iværksat prøvehandlinger. De består i at tilbyde borgere inden for målgruppen i Sundhed Norddjurs en uforpligtende mini afklarende samtale om helbred mv. Tilbuddet annonceres i lokalområder og på Facebook. Ambitionen er både at komme så tæt på borgernes lokalområder som muligt og gøre det let tilgængeligt at få en forebyggende samtale.

I forlængelse af ovennævnte skal det nævnes, at Sundhed Norddjurs i et par år har arbejdet med udvikling af organisatoriske sundhedskompetencer i tråd med Sundhedsstyrelsens anbefalinger. Kort fortalt handler det om vigtigheden af at forholde sig til, i hvilket omfang den mundtlige og skriftlige kommunikation - både udadtil og indadtil - er forståelig, nyttig og lettilgængelig for borgere med få sundhedskompetencer. Det vurderes, at fokusset på organisatoriske sundhedskompetencer i høj grad kan understøtte rekrutteringsprocessen.

Samlet vil implementering af den Nationale Kvalitetsstandard medføre store forandringer - både organisatorisk, for borgere og medarbejdere, idet en række kriterier, arbejdsgange og logikker skal aflæres og udvikles på ny.

Den fremadrettede kapacitetsopbygning

Digitale medier og apps

Der findes en række tilgængelige digitale apps og medier, som Sundhed Norddjurs allerede har kendskab til og delvist anvender, fx Helbredsprofilen, Mine knogler, Exorlive, Patientforeningers hjemmesider, Det Digitale Sundhedscenter mv. Sidstnævnte kan tilgås af borgere, men via et medlemskab kan medarbejdere også tilgå de digitale redskaber og læringsforløb. Kort fortalt er Det Digitale Sundhedscenter et partnerskab mellem Region Syddanmark og en række kommuner samt patientforeninger. Partnerskabet arbejder sammen om visionen: *"at opbygge et digitalt sundhedscenter, hvor borgere og partnerskabets medlemmer i fællesskab - og ved at lægge ressourcer sammen - skaber sundhed og livskvalitet"*². Konkret betyder det, at et medlemskab således forpligter til at byde ind med enten økonomiske ressourcer eller medarbejder ressourcer til udvikling af nye digitale tilbud, som kan anvendes på tværs af kommunegrænser. Det er muligt at afprøve et medlemskab i Det Digitale Sundhedscenter i et år for 14.000 kr. Sundhed Norddjurs har intentioner om at undersøge mulighederne mere dybdegående.

Lokaliteter

Sundhed Norddjurs lejer i dag ad hoc lokaler i Allingåbrohallen for at sikre tilgængelighed af tilbud i den vestlige del af kommunen. På sigt er det nødvendigt at finde et lokale til træning og til samtaler, som Sundhed Norddjurs kan disponere over for at fremme fleksibilitet, forenklet logistik og muligheden for at opstille stationære redskaber til træning.

² <https://detdigitalessundhedscenter.dk/partnerskab/typer-af-partnerskab/>